

Folketingets Erhvervsudvalg

**ØKONOMI- OG
ERHVERVS MINISTEREN**

Vedlagt fremsender jeg i 5 eksemplarer min besvarelse af det i udvalget stillede spørgsmål 5 (Alm. del) den 17. marts 2005.

12. april 2005

Med venlig hilsen

**ØKONOMI- OG
ERHVERVS MINISTERIET**
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Bendt Bendtsen

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
oem@oem.dk
www.oem.dk

12. april 2005

**ØKONOMI- OG
ERHVERVSMINISTERIET**
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
oem@oem.dk
www.oem.dk

Besvarelse af spørgsmål 5 (alm. del) stillet af Folketingets Erhvervsudvalg den 17. marts 2005

Spørgsmål 5:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 14. marts 2005 fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer vedrørende revisionspligten for mindre virksomheder, jf. alm. del - bilag 48.

Svar:

Foreningen af Statsautoriserede Revisorer (FSR) har d. 14. marts 2005 fremsendt et notat om revisionspligten for mindre virksomheder til Folketingets Erhvervsudvalg. I notatet kritiserer FSR Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber).

Jeg forstår, at FSR lige som en række andre organisationer har haft flere muligheder for at kommentere på forskellige udkast til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport og de områder, der skulle behandles i rapporten. Det er rigtigt, at FSR har ønsket visse forhold yderligere fremhævet i rapporten, og det skulle også delvis være blevet efterkommet. Jeg har dog fået oplyst, at FSR på intet tidspunkt har påpeget væsentlige fejl i rapporten eller i øvrigt fremlagt oplysninger, som kunne føre til andre konklusioner.

Det er i den forbindelse interessant, at en nylig udkommet svensk rapport om revisionspligten for små selskaber når frem til de samme konklusioner og anbefaler på den baggrund en trinvis afskaffelse af revisionspligten. Rapporten er på opdrag fra Svenskt Näringsliv udarbejdet af professor Per Thorell, Ernst & Young, og professor Claes Norberg fra Lunds Universitet. Rapporten er udarbejdet uafhængigt af den danske rapport, som forfatterne ikke havde kendskab til under udarbejdelsen.

Revisionspligten for små selskaber bør iflg. forfatterne afskaffes, fordi det ikke kan sandsynliggøres, at revisionspligtens fordele for ejere, virksomhedsledere, kreditgivere og samfundet er lige så store som omkostningerne ved revisionspligten. Samtidig har forfatterne svært ved at se, hvilke særlige omstændigheder der kan motivere en revisionspligt for svenske virksomheder, når et sådant krav ikke gælder for sammenlignelige virksomheder i andre lande.

I England har en rapport om revisionspligtens fordele og ulemper også ført til en trinvis ophævelse af revisionspligten for alle små selskaber.

Det skal endelig også nævnes, at der i danske revisorkredse er forskellige opfattelser af revisionspligtens berettigelse. Deloitte, som er Danmarks største revisionselskab, er således uenig med FSR, og en af Danmarks største revisorforeninger, Revifora, har direkte udtalt, at den ønsker revisionspligten for små og mellemstore virksomheder fjernet.

Jeg finder det nyttigt, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen med sin rapport har fået rejst debatten om mulighederne for at reducere revisionspligten for mindre virksomheder. Det er vigtigt, at politikkerne hele tiden har fokus på, om de byrder der pålægges danske virksomheder og borgere står mål med det, som vi ønsker at opnå med reglerne, herunder om det er rimeligt at alle skal pålægges byrderne, selvom de ikke alle har fordele heraf. Netop med hensyn til revisionspligten er det vigtigt at foretage en balanceret afvejning af de forskellige hensyn, ikke mindst i lyset af, at reglerne i Danmark skiller sig ud i forhold til en stor del af de øvrige EU-lande.

I det følgende vil jeg på baggrund af den udarbejdede rapport fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen forholde mig til de enkelte punkter, som FSR har rejst i deres brev.

Forringet skattekontrol

FSR forventer at skattemyndighederne vil skulle bruge langt flere ressourcer på kontrol, hvis regnskaberne ikke er reviderede.

Spørgsmålet om revisionspligtens betydning for skattekontrollen er behandlet i rapporten. Det fremgår her, at fejl i årsrapporten kan forplante sig til selvangivelsen. Men når man taler om risikoen for flere fejl i årsrapporten i forbindelse med en reduktion af revisionspligten, bør man være opmærksom på, at de fleste B-selskaber køber en pakkelsning hos revisor, som i forskelligt omfang integrerer ydelser som bogføring, regnskabsmæssig assistance, regnskabsopstilling, revision og skattemæssig assistance. Der er ingen klare grænser mellem de enkelte kategorier. Det kan derfor være vanskeligt at vurdere, hvad det vil betyde for kvaliteten af årsregnskaberne, hvis ydelsen revision bliver trukket ud af pakken.

Revisor finder formentlig en del fejl undervejs, men han/hun finder dem ikke nødvendigvis kun, fordi der også foretages revision. Dette støttes også af, at der ikke har kunnet påvises, at der findes færre fejl i reviderede regnskaber fra selskaber end i ureviderede regnskaber for personligt ejede virksomheder, som udgør ca. 2/3 af det samlede antal virksomheder.

Den svenske rapport er inde på det samme. Forfatterne har ikke kendskab til beregninger af den nytte, som reviderede regnskaber har for skattekon-

trollen i forhold til ureviderede regnskaber. Det er uklart, om det er revision eller andre (revisor)ydelse som bogføringshjælp og regnskabsudarbejdelse, der er afgørende for regnskabets kvalitet.

Jeg kan oplyse, at det er Skatteministeriets vurdering, at en reduktion af revisionspligten for de mindste virksomheder i regnskabsklasse B betyder, at der alt andet lige skal anvendes flere ressourcer til ToldSkats kontrol af den enkelte virksomhed, i det omfang den bliver udtaget til kontrol. Skatteministeriet har samtidig oplyst, at der vil kunne tages hånd om dette spørgsmål i forbindelse med en reduktion af revisionspligten og at spørgsmålet vil kunne ses i sammenhæng med ToldSkats nye service- og kontrolstrategi. En strategi, hvor fokus er på problemvirksomheder.

Øget administration i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

Desuden antager FSR, at der også vil være behov for yderligere ressourcer hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen til at foretage kontrol af de indsendte selskabsregnskaber, hvis de ikke længere er reviderede.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har oplyst, at en reduktion af revisionspligten imidlertid ikke kommer til at betyde noget for styrelsens kontrol.

Mere økonomisk kriminalitet

FSR forventer, at omfanget af falske regnskaber og manipulation med informationerne i regnskaber stiger, hvis revisionspligten reduceres. Endvidere mener FSR, at svindel, bedrageri og hvidvaskning af penge vil få bedre muligheder.

I forbindelse med en analyse af konsekvenserne ved en reduktion af revisionspligten er det vigtigt, at der foretages en grundig analyse af den betydning, det eventuelt vil kunne få for omfanget af økonomisk kriminalitet, herunder at se på revisors rolle i at opdage og anmelde økonomisk kriminalitet. Det er således naturligt at det vurderes, hvilken rolle og muligheder revisor har for at afsløre økonomisk kriminalitet – både gennem anmeldelse og ved en præventiv funktion. Det gælder ikke mindst hvis det hævdes at en ophævelse af revisionspligten vil give lettere spil for kriminelle.

Et centralt punkt i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens samlede analyse har netop derfor været at se på mulige konsekvenser for omfanget af økonomisk kriminalitet.

FSR giver udtryk for, at rapporten lægger for stor vægt på revisors rolle som anmelder og opdager af økonomisk kriminalitet. De mener der bør lægges større vægt på revisionens forebyggende rolle. Uanset om revisor ser det som sin opgave at afsløre økonomisk kriminalitet eller ej, er det imidlertid vigtigt at vurdere, om revisor gennem sine revisionshandlinger har en reel mulighed for at afsløre økonomisk kriminalitet. *Hvis revisor*

opdager kriminalitet, er han/hun nemlig forpligtet til at reagere på det som offentlighedens tillidsrepræsentant.

Analysen viser, at revisors revisionshandlinger ikke er egnet til afsløre økonomisk kriminalitet, især ikke hvis den begås af selskabets ledelse. Ingen – heller ikke FSR – har på noget tidspunkt stillet spørgsmålstegn ved analysens resultater. Resultaterne understøttes yderligere af en analyse fra KPMG, der ligger til grund for det såkaldte Brydesholt-udvalgs betænkning om rådgiveres rolle ved bekæmpelse af økonomisk kriminalitet. KPMGs analyse viste, at revisor kun står for 2 pct. af de anmeldte besvigelser i danske selskaber. Erfaringerne i Sverige viser endelig, at revisorer i 2004 stod for 1 pct. af samtlige anmeldelser om økonomisk kriminalitet iflg. *Ekobrottsmyndigheten*.

Revisorernes vanskeligheder ved at afsløre økonomisk kriminalitet skyldes bl.a., at

- ledelsesbesvigelser holdes skjult for revisor,
- de ofte foregår i virksomheder med så kort levetid, at revisor ikke når at stifte bekendtskab med selskabet,
- transaktioner – fx sort arbejde – holdes uden for bogføring og regnskab
- de undertiden foregår som pengestrømme mellem virksomheder i forskellige lande, som revisor ingen muligheder har for at overvåge.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport gør endvidere en del ud af at omtale de forebyggende effekter af revisors tilstedeværelse og arbejde. Det anføres således i rapporten, at *uanset* den konkrete opdagelsesrisiko virker også selve eksistensen af lovpligtig revision kriminalitetsforebyggende.

Det er imidlertid vanskeligt at komme med en håndfast vurdering af revisionens forebyggende effekt.

Der kan dog stilles spørgsmålstegn ved styrken af den forebyggende effekt, når det er dokumenteret, at revisor kun i meget begrænset omfang opdager de kriminelle handlinger, der begås.

En rapport fra august 2004 fra det svenske *Brottsförebyggande rådet* (BRÅ) om revisorernes anmeldelsespligt, berører dette spørgsmål. I rapporten indgår en spørgeskemaundersøgelse, hvor 688 revisorer har svaret på, om anmeldelsespligten har en god kriminalitetsforebyggende effekt. Svarene fordeler sig, som det fremgår af nedenstående tabel:

Anmeldelsespligten har en god kriminalitetsforebyggende effekt:

<i>Det passer</i>	<i>Procentfordeling</i>
slet ikke	10,6
ikke særlig godt	35,8

hverken godt eller dårligt	37,8
ganske godt	14,4
helt og holdent	1,5

Det er altså kun 16 pct. af de svenske revisorer, der finder, at deres anmeldelsespligt har en god forebyggende effekt. Derudover viser BRÅ's undersøgelse, at 34 pct. finder, at anmeldelsespligten er virkningsløs i praksis, mens kun 17 pct. mener, at den virker.

Det skal endelig bemærkes, at den svenske rapport om revisionspligten også for så vidt angår spørgsmålet om økonomisk kriminalitet når frem til de samme konklusioner som i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport.

Revisionsomkostninger

Det er FSRs forventning, at omkostningerne kun vil stige med op til 10 %.

De nye internationale revisionsstandarder medfører en skærpet og langt mere omfattende revision. Det har ingen sat spørgsmålstegn ved. De små selskabers lovmæssigt pålagte byrder ved revision må derfor forventes at stige væsentligt i forhold til de nuværende 1,7 mia. kr. Deloitte vurderer, at revisionshonorarerne vil stige med op til 30 pct. og for små selskaber betydeligt mere.

I Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport vurderes det på grund af andres skøn og erfaringer, at prisstigningerne formentlig vil ligge på et sted mellem 20 og 30 pct. i gennemsnit.

Det væsentlige er dog, at *uanset* stigningens størrelse er revisionspligten for B-virksomheder allerede i dag den i særklasse største administrative enkeltbyrde, som lovgivningen pålægger danske virksomheder.

Reduceret tillid og konsekvenser heraf

FSR antager, at en ophævelse af revisionspligten for små selskaber vil medføre dalende tillid til de virksomheder, der fremover ikke lader deres regnskaber revidere. FSR formoder endvidere, at øgede omkostninger for virksomhederne vil reducere – og måske ophæve – de besparelser, der forventes på revisionshonorarerne, såfremt revisionspligten reduceres eller ophæves.

Det fremgår af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport, at revisionspligten kan have en betydning for den tillid, virksomhederne har ved samhandel med hinanden. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens spørgeskemaundersøgelse viser således, at 45 pct. er enige i, at revision øger leverandørers tillid til deres virksomhed, og 54 pct. er enige i, at det øger deres tillid til dem, de handler med, hvis deres regnskab er revideret. Omvendt mener kun 15 pct. af selskaberne, at deres leverandører vil stille krav om et revideret regnskab, hvis revisionspligten gøres frivillig. Undersøgelsen

viser også, at 47 pct. af selskaberne *undertiden* indhenter regnskabsoplysninger om deres samhandelspartnere, mens 53 pct. *aldrig* gør det.

Samtidig er det værd at hæfte sig ved, at i det omfang revisionspligten betyder noget for samhandelen, gælder det kun for samhandelen mellem selskaber med revisionspligt, og de udgør kun ca. 1/3 af det samlede antal virksomheder i Danmark. Ligeledes kan det kun have begrænset betydning for samhandelen mellem små selskaber i EU, hvor skønsmæssigt 90 pct. er fritaget for lovpligtig revision. Et selskab kan selvfølgelig altid vælge at lade sit regnskab revidere, hvis det anser det for forretningsmæssigt fornuftigt.

Disse resultater støttes også i den svenske rapport, der henviser til en svensk afhandling, som viser, at leverandører sjældent eller aldrig anvender årsregnskaberne i deres kreditvurderinger. Rapporten vurderer, at informationerne i årsregnskaberne er for gamle, og at oplysninger fra skyldnerregistre har betydeligt større værdi. Og oplysningerne fra skyldnerregistre har ingen forbindelse til årsregnskabet, endsiige til om det er revideret. Konklusionen er derfor, at revisionspligten kun har marginal betydning for leverandørers kreditgivning.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsens bankundersøgelse peger desuden på, at bankerne ikke lægger overdreven vægt på, at deres kunder har et revideret regnskab, og at de i øvrigt i deres kreditgivning til små virksomheder ikke skelner mellem personligt ejede virksomheder uden revisionspligt og selskaber med revisionspligt. I begge tilfælde kræver de personlig kaution fra virksomhedens ejer. Hertil kommer, at ca. halvdelen af de små selskaber faktisk slet ikke har lån i banken.

Det er også vigtigt at understrege, at revision som sådan ikke afskaffes. Men det bliver et frivilligt valg for virksomheden, om den ser en forretningsmæssig fordel i at lade sine regnskaber revidere.

På den baggrund er det min opfattelse, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har udarbejdet en rapport, der giver et godt grundlag for de politiske drøftelser om en reduktion af revisionspligten. Rapportens konklusioner understøttes af den svenske rapport, hvor der foretages nogenlunde de samme analyser og som når frem til de samme konklusioner. Det samme gælder for den engelske rapport, der førte til en ophævelse af revisionspligten for alle små selskaber op til EU's maksimumsgrænse for omsætningen.

Som FSR selv fremhæver, er revision ikke til for revisorerens skyld. Det er vigtigt, at virksomhederne og andre brugere af regnskaber oplever en værdiforøgelse af revisionspligten. Hovedargumenterne for en reduktion af revisionspligten, er bl.a. følgende forhold:

- Lovpligtig revision koster små selskaber 1,7 mia. kr. årligt. Omkostningen vil yderligere stige i størrelsesordenen 300-500 mio. kr. som følge af de nye revisionsstandarder. Revisionspligten for B-virksomheder er uanset stigningens størrelse i særklasse den største administrative enkeltbyrde, lovgivningen pålægger danske virksomheder.
- Skønmæssigt 90 pct. af de små selskaber i EU er undtaget fra lovpligtig revision.
- B-virksomheder i Danmark er små med få eller ingen ansatte.
- Der er typisk personsammenfald mellem ejer og daglig leder. Derved falder den oprindelige begrundelse for revisionspligten væk: at ejerne skal kunne have tillid til de regnskabsoplysninger, som den daglige ledelse fremlægger.
- Selskaberne køber typisk en pakkedøsning hos revisor, hvor revision kun er en del af en integreret ydelse. Det er uklart, hvor mange ekstra og væsentlige fejl det vil give i årsregnskabet, hvis revision trækkes ud af denne pakke.
- Lovpligtig revision er ikke en effektiv metode til at forebygge og afsløre økonomisk kriminalitet
- Skatteregnskab og selvangivelse er ikke omfattet af revisionspligten.
- Banker skelner i deres kreditvurderinger sjældent mellem, om det er en personlig ejet virksomhed eller et selskab. Hos sidstnævnte kræver de ofte personlig sikkerhedsstillelse, der gør den begrænsede hæftelse illusorisk.
- Selskaberne kan godt se nytten ved revision, men finder den også dyr.
- 58 pct. af selskaberne ønsker revisionspligten afskaffet eller ændret.

Sammenfattende synes lovpligtig revision ikke at være tilstrækkeligt begrundet til at pålægge små selskaber omkostninger på 1,7 mia. kr. Denne konklusion ligger på linje med den svenske rapport, som heller ikke kan sandsynliggøre, at fordelene ved revisionspligten overstiger dens omkostninger.